

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 16.5.2006
KOM(2006) 224 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS

SLOVENIAN LÄHENTYMISSKEHITYKSEN ARVIOINTI 2006

(laadittu perustamissopimuksen 122 artiklan 2 kohdan mukaisesti Slovenian pyynnöstä)

{SEC(2006) 615}

1. KERTOMUKSEN TAVOITE

Perustamissopimuksen 122 artiklan 2 kohdan mukaisesti komissio ja EKP antavat vähintään kahden vuoden välein tai, jos jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, näin pyytää, neuvostolle kertomuksen jäsenvaltioiden edistymisestä talous- ja rahaliiton toteuttamiseen liittyvien jäsenvaltioiden velvollisuuksien täyttämiseksi.

Tämä kertomus on laadittu vastauksena Slovenian 2. maaliskuuta 2006 esittämään pyyntöön. Yksityiskohtaisempi arvio Slovenian lähentymiskehityksestä on tämän kertomuksen teknisenä liitteenä [SEC(2006) 615].

Komission ja EKP:n kertomuksia ohjaa perustamissopimuksen 121 artiklan 1 kohta. Kyseisen artiklan mukaan kertomuksissa tutkitaan, onko jäsenvaltion lainsäädäntö, kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, sopusoinnussa perustamissopimuksen 108 ja 109 artiklan sekä EKPJ:n perussäännön kanssa. Kertomuksissa tutkitaan myös, onko jäsenvaltio saavuttanut kestävästä lähentymisestä korkean tason lähentymiskriteereiden perusteella arvioituna (hintavakaus, julkisen talouden rahoitusasema, valuuttakurssivakaus, pitkät korot), ja kiinnitetään huomiota myös useisiin muihin 121 artiklan 1 kohdan viimeisessä alakohdassa mainittuihin näkökohtiin. Näitä neljää lähentymiskriteeriä käsitellään tarkemmin perustamissopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa (Pöytäkirja N:o 21 lähentymisperusteista).

2. LAINSÄÄDÄNNÖN YHTEENSOPIVUUS

Vuoden 2004 lähentymiskertomuksessaan [KOM(2004) 690] komissio katsoi arvioidessaan keskuspankin liittymistä EKPJ:ään euron käyttöönoton yhteydessä, etteivät Slovenian lainsäädäntö ja erityisesti Slovenian keskuspankilaki ole täysin yhteensopivia perustamissopimuksen 109 artiklan eivätkä EKPJ:n ja EKP:n perussäännön kanssa. Lisäksi suositeltiin joidenkin jäljellä olevien puutteiden korjaamista. Erityisesti todettiin, että pankin tavoitteita, jäsenten henkilökohtaista riippumattomuutta ja institutionaalista riippumattomuutta olisi parannettava.

Ristiriitaisuudet on poistettu, sillä Slovenian parlamentti hyväksyi 30. maaliskuuta 2006 maan keskuspankilain muutoksen. Erityisesti muutoksilla täsmennetään, että Slovenian keskuspankin toimivalta rahapoliittisten tehtävien, toimien ja välineiden alueella siirretään EKPJ:ään päivämäärästä, jona euro otetaan käyttöön Sloveniassa. Hallituksen ei myöskään enää ole mahdollista puuttua pankin valuuttavarannon hallintoon. Slovenian keskuspankin johtokunnan jäsenten erottamisperusteissa oli havaittu puutteellisuksia, ja perusteet on yhdenmukaistettu EKPJ:n ja EKP:n perussäännön kanssa. Slovenian keskuspankin tavoitteita on myös muutettu siten, että ne heijastavat paremmin perustamissopimuksen 105 artiklan 1 kohdan sanamuotoa. Erityisesti pankin toissijainen tavoite (yleisen talouspolitiikan tukeminen EY:n perustamissopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden mukaisesti) on nyt selkeästi alisteinen pankin ensisijaiselle tavoitteelle (hintavakaus). Pankin kolmas tavoite (rahoitusjärjestelmän vakaus avoimen markkinatalouden ja vapaan kilpailun periaatteiden mukaisesti) ei kuitenkaan ole selkeästi alisteinen ensisijaiselle ja toissijaiselle tavoitteelle, mikä on katsottava jäljellä olevaksi puutteeksi.

Slovenian lainsäädäntö ja erityisesti Slovenian keskuspankkilaki ovat yhteensopivia EY:n perustamissopimuksen vaatimusten sekä EKPJ:n ja EKP:n perussäännön kanssa.

3. HINTAVAKAUS

Viitearvon kehittyminen

Vuoden 2004 arvioinnissa Slovenia ei täyttänyt hintavakauskriteeriä. Sloveniassa keskimääräinen inflaatio elokuuta 2004 edeltäneiden 12 kuukauden aikana oli 4,1 prosenttia, mikä ylitti 2,4 prosentin viitearvon.

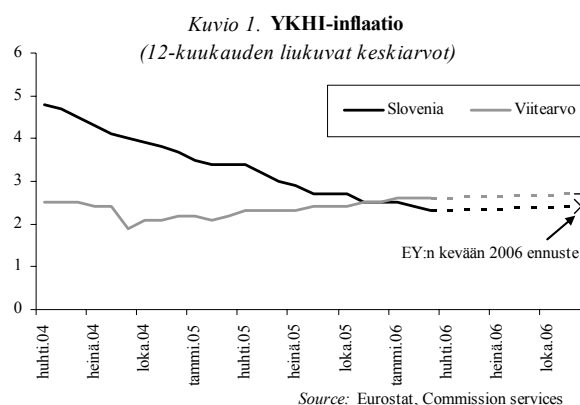
Lähentymisen arvioinnissa käytettävä kahdentoista kuukauden keskimääräinen inflaatio laski 8,6 prosentista vuonna 2001 2,3 prosenttiin maaliskuussa 2006. Inflaatio lähestyi vähitellen viitearvoa ja saavutti sen ensimmäisen kerran marraskuussa 2005. Kahdentoista kuukauden keskimääräinen inflaatio on ollut viitearvon alapuolella tammikuusta 2006. Maaliskuussa 2006 viitearvo

oli 2,6 prosenttia laskettuna kolmen hitaimpaan inflaatioon päässeeseen jäsenvaltion (Ruotsin, Suomen ja Puolan) 12 kuukauden keskimääräisten inflaatioiden keskiarvosta, jota on korotettu 1,5 prosenttiyksiköllä. Inflaatiovauhti oli Sloveniassa tuolloin 2,3 prosenttia eli 0,3 prosenttiyksikköä alle viitearvon.

Taustatekijät ja kestävyys

Inflaatio kiihtyi Sloveniassa noin 9 prosenttiin vuoden 1999 puolivälistä vuoden 2000 puoliväliin mennessä. Lähinnä tämä johtui arvonlisäveron käyttöönotosta. Inflaatio alkoi hidastua uudelleen vuoden 2001 jälkipuoliskolla, jolloin Slovenian keskuspankki myös hyväksyi uuden keskipitkän aikavälin rahapoliittisen kehyksen. Kehyksen tärkeimpänä tavoitteena oli turvata varhainen liittyminen euroalueeseen hillitsemällä inflaatiota ja vakauttamalla valuuttakurssi vähitellen. Vuodesta 2003 Slovenian hallitus ja keskuspankki ovat pyrkineet koordinoidusti tukemaan inflaation hidastumista. Säänneltyjen hintojen tehokas valvonta, julkisen sektorin palkkamallit ja valuuttakurssin vakiintuminen vuoden 2004 puolivälin jälkeen ovat antaneet lisää uskottavuutta inflaation hidastumiselle, mikä puolestaan on näkynyt yksityisen sektorin palkkamallitina. Viime vuosina tapahtunutta inflaation hidastumista ovat myös tukeneet varovainen politiikkayhdistelmä ja kasvun jääminen alle potentiaalisen vuosina 2001–2003. Työttömyysaste on alentunut vähitellen vuodesta 2003 lähtien talouden lähdettyä nousuun, mihin ei ole kuitenkaan yhdistynyt kasvaneita palkka- ja hintapaineita. Tämä viittaisi siihen, että inflaation hidastumisen taustalla olevien tekijöiden voidaan olettaa tukevan alhaista inflaatiota myös keskipitkällä aikavälillä.

Vuoden 2005 inflaatiokehitykseen vaikutti tiettyjen tavaraluokkien suotuisa hintakehitys. Hintakehityksessä näkyivät lähinnä EU:hun liittymisen suotuisat

vaikutukset, jotka auttoivat kompensoimaan öljyn maailmanmarkkinahintojen kohoamisesta aiheutuvia huomattavia negatiivisia vaikutuksia. Vaikka EU:hun liittyminen lisäsi kilpailua kotimaan markkinoilla, millä on pysyviä vaikutuksia inflaatioon, ainakin osan hintakehitykseen kohdistuvasta suotuisasta vaikutuksesta arvioidaan ajan mittaan katoavan.

Inflaationäkymät pysyttelevät kaikesta huolimatta suotuisina vuoden 2006 loppupuolella. Vaikka ulkoisesta ympäristöstä energianhintoihin aiheutuvien negatiivisten vaikutusten odotetaan lieventyvän, tämä kompensoituu suurelta osin, kun inflaatio hitaasti kiihtyy muilla aloilla vuoden 2005 poikkeuksellisen alhaiselta tasolta. Yksikkötyökustannusten kasvu on vuodesta 2002 lähtien ollut hidastumassa, ja tämän suuntauksen odotetaan jatkuvan myös vuonna 2006. Keskimääräisen inflaation ennakkoidaan hidastuvan jonkin verran 2,5 prosentista vuonna 2005 2,4 prosenttiin vuonna 2006.

Kotimaisten korkojen lopullinen lähentyminen kohti euroalueen tasoa ja vuodeksi 2007 suunniteltu mahdollinen arvonlisäveron korotus ovat inflaatioon liittyviä riskitekijöitä pitemmällä aikavälillä. Sen vuoksi Slovenian on pysyteltävä valppaana pitääkseen inflaation alhaisena ja suojatakseen maan suotuisaa kilpailuasemaa. Kunnianhimoisempi finanssipolitiikan viritys auttaisi lieventämään inflaatoriskejä, ja palkkamalttia olisi jatkettava myös vuoden 2006 jälkeen.

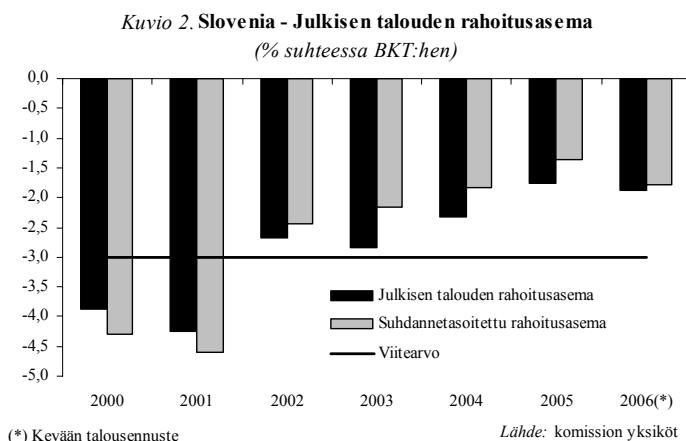
Slovenian inflaatio on ollut alle viitearvon marraskuusta 2005, ja todennäköisesti se pysyttelee viitearvon alapuolella tulevana kuukausina. Slovenia täyttää hintavakauskriteerin.

4. JULKISEN TALOUDEN RAHOITUSASEMA

Vuoden 2004 arvioinnissa komissio totesi, ettei Slovenian osalta ole tehty neuvoston päätöstä liiallisen alijäämän olemassaolosta ja että Slovenia täytti julkisen talouden rahoitusasemaa koskevan kriteerin.

Slovenian julkinen talous heikkeni vuosina 2000–2001, ja vuonna 2001 julkisen talouden alijäämä yltyi 4,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vuosien 2002–2003 korjaustoimien jälkeen julkisen talouden alijäämä on pysytellyt alle 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen vuodesta 2002.

Entistä määrätietoisempi sitoutuminen vuodesta 2004 budjettikuriin ja talouden elpymiseen tukivat julkisen talouden alijäämän supistumista edelleen 2,3 prosenttiin vuonna 2004 ja 1,8 prosenttiin vuonna 2005 suhteessa BKT:hen. Hallituksen sitoutuminen terveeseen finanssipolitiikkaan oli

näkyvintä vuonna 2004, kun arvonlisäverosta saatavien varojen vajeen vuoksi menoja oli leikattava alijäämätavoitteen saavuttamiseksi.

Slovenian tavoitteena on 1,8 prosentin suuruinen julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen vuonna 2006. Tämä on hieman alle komission yksiköiden kevään 2006 talousennusteen. Alijäämän supistamista vuodesta 2005 ei suunnitella. Koska talouden tilanteen odotetaan olevan suotuista, rakenteellisen alijäämän, joka oli 1,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2005, odotetaan päinvastoin kasvavan 1,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Samanaikaisesti sen odotetaan pysyttelevän vakaus- ja kasvupaketissa vahvistetun 1,9 prosentin vähimmäisvertailuarvon alapuolella, mikä tarjoaa riittävän varmuusmarginaalin sen varmistamiseksi, ettei julkisen talouden alijäämälle asetettu 3 prosentin viitearvo suhteessa BKT:hen ylitä normaaleissa suhdannevaihteluissa.

Julkinen velka on pysytellyt hieman alle 30 prosentissa suhteessa BKT:hen vuodesta 2000 lähtien. Vuoden 2005 lopulla bruttovelka oli laskenut 29,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun se vuonna 2004 oli 29,5 prosenttia. Julkisen velan odotetaan pysyvän alle 30 prosentissa suhteessa BKT:hen keskipitkällä aikavälillä.

Joulukuun 2005 lähentymisohjelman mukaan finanssipoliittisena strategiana on supistaa vähitellen julkisen talouden alijäämä 1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2008. Ohjelmassa ilmoitettiin verouudistustoimenpiteistä, joiden seurauksena tulot vähenevät 1,8 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen, ja menopuolen toimenpiteistä, joiden seurauksena menojen suhde BKT:hen pienenee 2,5 prosenttiyksikköä. Viimeisimmässä tarkistetussa lähentymisohjelmassa täsmennetään joitakin konkreettisia toimenpiteitä, joilla tuetaan julkisen talouden vakauttamista, ja lisätoimenpiteitä harkitaan vielä.

Neuvosto tutki Slovenian tarkistetun lähentymisohjelman 14. helmikuuta 2006. Se katsoi finanssipoliittiseen strategiaan sisältyvien tavoitteiden olevan realistisia ja piti ohjelmassa esitettyihin julkista taloutta koskeviin ennusteisiin liittyviä riskejä pitkälle tasapainoisina. Slovenian julkisen talouden kestävyysnäkökulmaa katsotaan kuitenkin liittyvän huomattavia riskejä. Nykyisiin toimenpiteisiin perustuvien tämänhetkisten ennusteiden mukaan Slovenian julkisen talouden kestävyysnäkökulmaa näyttää liittyvän huomattavia riskejä, kun ikääntymiseen liittyvät menot kasvavat huomattavasti. Sen vuoksi neuvosto kehotti Sloveniaa vauhdittamaan julkisen talouden vakauttamista erityisesti aikaistamalla sopeuttamistoimia ja toteuttamalla toimenpiteitä julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysnäkökulman parantamiseksi.

Slovenian osalta ei ole tehty neuvoston päätöstä liiallisen alijäämän olemassaolosta ja Slovenia täyttää julkisen talouden rahoitusasemaa koskevan kriteerin.

5. VALUUTTAKURSSIVAKAUS

Vuoden 2004 arvioinnissa Slovenia ei täyttänyt valuuttakurssikriteeriä. Tarkasteluajankohtana Slovenia oli kuulunut ERM II:een kahden kuukauden ajan.

Valuuttakurssivakauden arvioinnissa tarkasteltu kaksivuotiskausi ulottuu toukokuusta 2004 huhtikuuhun 2006. Slovenia liittyi ERM II:een 28. kesäkuuta 2004 ja on siis ollut mukana ERM II:ssa 22 kuukauden ajan. Tolarin keskuskurssi ERM

II:ssa on markkinakurssi, joka noteerattiin viimeisenä kaupankäyntipäivänä ennen päätöstä ERM II:een liittymisestä. Tolarin arvon aleneminen oli jatkunut pitkään ennen ERM II:een liittymistä. Tolarin valuuttakurssi suhteessa euroon oli 0,45 prosenttia tulevan keskuskurssin yläpuolella toukokuussa 2004, mutta laski kahden kuukauden aikana ennen ERM II:een liittymistä ja oli keskuskurssin tasolla 25. kesäkuuta 2004. ERM II:ssa tolarin valuuttakurssi suhteessa euroon on pysytellyt lähellä keskuskurssia. Vaihteluvälillä arvo on alentunut enimmillään 0,16 prosenttia ja noussut enintään 0,10 prosenttia. Tarkastelukauden aikana tolarin valuuttakurssi suhteessa euroon poikkesi keskimäärin absoluuttisesti keskuskurssista 0,08 prosenttia.

ERM II:ssa saavutettuun valuuttakurssivakauteen on vaikuttanut myönteisesti korkoeron pysyttelemisen vakaana euroalueeseen nähden (hieman alle 2 prosenttiyksikköä lähes koko tarkastelukauden ajan). Viime aikoina ero on laskenut alle 1 prosenttiyksikköön, sillä EKP on nostanut ohjauskorkojaan joulukuusta 2005 lähtien ja Slovenian keskuspankki on laskenut korkoja tammikuusta 2006 lähtien. Positiivinen korkoero on osaltaan tukenut tolaria yhdessä sen seikan kanssa, että Slovenian varoihin ERM II:ssa liittyvä riskilisa todennäköisesti pienenee.

Tolarin valuuttakurssin vakautta euroon nähden on tukenut Slovenian keskuspankin ja useimpien liikepankkien vuonna 2001 tekemä sopimus valuuttamarkkinainterventioiden osalta harjoitettavasta yhteistyöstä. Slovenian keskuspankki on erityisesti käyttänyt valuuttamarkkinoiden *swap* -järjestelmää pitääkseen yllä tolarin valuuttakurssin hämmästyttävää vakautta euroon nähden ERM II:ssa. Koska tolarin keskuskurssi ERM II:ssa hoiti hyvin tehtävänsä ja toimi rahoitusmarkkinoilla vallitsevien odotusten kiinnekohtana, ”hintainterventioita” (jotka myös sisältyvät kyseiseen sopimukseen ja merkitsevät, että keskuspankki vahvistaa perusvaluuttakurssin, jota sopimukseen liittyneiden liikepankkien on seurattava kaupankäynnissä) ei ole tehty ERM II:een liittymistä seuranneen ensimmäisen kuukauden jälkeen. Siirtyminen uuteen järjestelmään vaati kertaluonteisen väliaikaisen suoran valuuttamarkkinaintervention viestittämään tosiasiallista siirtymistä valuuttakurssijärjestelmään. Sen jälkeen kun tolarin kurssi vakautui vuoden 2004 heinäkuun alkupuolella, ERM II:ssa ei ole tarvittu uusia suoria interventioita.

Tolar on pysytellyt hyvin lähellä ERM II:n keskuskurssia arvioinnin kattaman kaksivuotiskauden ajan. Tolarin ERM II -keskuskurssia ei ole devalvoitu Slovenian aloitteesta. Kun neuvosto mahdollisesti tekee päätöksen heinäkuussa 2006, tolar on kuulunut ERM II:een yli 24 kuukauden ajan. Slovenia täyttää valuuttakurssikriteerin.

6. PITKÄT KOROT

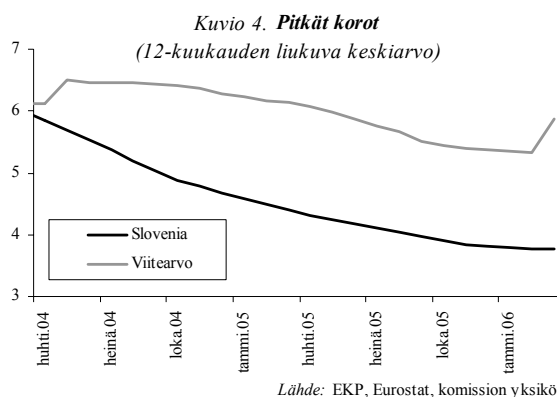
Vuoden 2004 arvioinnissa Slovenia täytti korkojen lähentymistä koskevan kriteerin. Keskimääräinen pitkä korko oli Sloveniassa elokuuhun 2004 päättyneen vuoden aikana 5,1 prosenttia eli alle 6,4 prosentin viitearvon.

Erot euroalueen keskimääräisiin pitkiin korkoihin olivat pienentyneet huomattavasti vuoden 2002 puolivälistä vuoden 2004 loppuun mennessä, mikä heijasti ennen kaikkea inflaation vähittäistä hidastumista Sloveniassa. Tähän yhdistyivät lyhyiden ohjauskorkojen lasku, maakohtaisen riskilisän pieneneminen ja näkymät euroalueeseen liittymisestä. Sen jälkeen kuin Slovenia liittyi ERM II:een vuoden 2004 kesäkuussa, korkoero on pysytellyt 10–70 peruspisteessä.

Perustamissopimuksessa

vahvistetun kriteerin arvioinnissa käytettävä kahdentoista kuukauden liukuva keskimääräinen korko on laskenut koko arviointikauden ajan. Viimeiset saatavilla olevat tiedot koskevat maaliskuuta 2006, jolloin viitearvo oli 5,9 prosenttia. Viitearvo saatiin laskemalla Ruotsin, Suomen ja Puolan pitkien korkojen keskiarvo, johon lisättiin 2 prosenttiyksikköä. Slovenian

kymmenen vuoden viitelainojen liukuva keskimääräinen kahdentoista kuukauden tuotto oli 3,8 prosenttia eli viitearvoa alhaisempi. Slovenia täyttää pitkien korkojen lähentymistä koskevan kriteerin.

7. MUUT TEKIJÄT

Slovenian rahoitusjärjestelmä on yhdentynyt hyvin EU:n rahoitusjärjestelmään. Rahoituspalveluiden alalla annettua yhteisön säännöstöä noudatettiin jo laajalti, kun Slovenia liittyi unioniin, ja rahoituspalveluiden toimintasuunnitelman nojalla hyväksytyn lainsäädännön saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä on edistytty huomattavasti. Rahoitusjärjestelmä on kooltaan edelleen jonkin verran suppeampi kuin voisi olettaa ottaen huomioon, että maan talous on suhteellisen pitkälle kehittynyttä. Vaikka kilpailu lisääntyy, kun EU:n muut rahoituslaitokset tarjoavat valtioiden rajat ylittäviä palveluita, Slovenian rahoitusjärjestelmää ei ole täysin yksityistetty. Ulkomaisen omistuksen taso on lähellä euroalueen jäsenvaltioiden tasoa mutta alhaisempi kuin muissa uusissa jäsenvaltioissa. Pankkien lainananto yksityissektorille, erityisesti kotitalouksille, on lisääntynyt asteittain vahvan talouskasvun ja korkojen lähentymisen ansiosta. Erityisesti kotitaloudet ottavat yhä useimmin ulkomaisia valuuttalainoja. Vuonna 2005 tällaisia lainoja oli lähes 50 prosenttia uusista lainoista, kun vuonna 2003 niitä otettiin tuskin lainkaan.

Slovenian talous on hyvin avoin kaupankäynnille mutta sen vastaanottavuus suhteessa ulkomaisiin suoriin sijoituksiin on suhteellisen heikko. Slovenia on myös ryhtynyt melko asteittaisesti rakenneuudistuksiin, erityisesti vapauttamiseen ja yksityistämiseen liittyviin uudistuksiin. Samanaikaisesti Slovenian teollisuus rakenne

muistuttaa euroalueen teollisuusrakennetta. Maahan tulevien ulkomaisten suorien sijoitusten suhteellisen alhainen määrä on yhteydessä yksityistämiproessiin, joka on ollut vähemmän suotuisa ulkomaisten sijoittajien osallistumiselle. Ulkomaisten suorien sijoitusten vähäisyys voi rajoittaa kilpailupaineita kotimaan markkinoilla. Jotta sisämarkkinat toimisivat Sloveniassa kitkattomasti, EU:n direktiivien saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä ja soveltamisessa kaivataan lisää edistystä.

Slovenian vaihtotase on perinteisesti ollut jotakuinkin tasapainossa. Tavarakaupan alijäämää ovat kompensoineet palvelukaupan ylijäämä ja tulonsiirtojen positiivinen tase. Slovenian vaihtotaseen alijäämä oli 1,1 prosenttia vuonna 2005, kun se vuonna 2004 oli 2,1 prosenttia. Tilanteen paraneminen selittyy lähinnä sillä, että tavarakaupan taseen vähittäinen heikkeneminen on kääntynyt päinvastaiseksi suuntaukseksi vuoden 2005 toiselta vuosineljännekseltä alkaen ja palvelukaupan tase kohenee yhä nopeammin. Tämä antaa olettaa, että vaihtotaseen huononeminen vuonna 2004 oli hyvin todennäköisesti väliaikainen ilmiö eikä merkitse kilpailukykyyn liittyviä ongelmia Slovenian taloudelle eikä mahdollisia valuuttakurssipaineita. Slovenian tärkeimpänä lähitulevaisuuden haasteena on terveen kilpailuaseman turvaaminen, ja sitä varten palkkamaltilti on ensisijaisen tärkeää. Vaikka kotimainen säästöaste on korkea, Slovenia voisi kenties hyödyntää enemmän ulkomaisia säästöjä kotimaisten investointien ja tuottavuuden lisäämiseksi.

* * *

Lähentymiskriteereiden täyttämistä arvioituaan komissio katsoo, että Slovenia on saavuttanut kestävän lähentymisen korkean tason.